

захисту своїх прав, соціальної підтримки та полегшення їхнього повернення до цивільного життя – як у фізичному, так і психологічному аспекті.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22.10.1993, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>
2. Міністерство у справах ветеранів, методичний посібник, 2020 р., с. 92, Київ, URL: <https://mva.gov.ua/storage/app/sites/1/uploaded-files/posibnik-teritorialni-organia5040820v6.pdf>
3. Закон України «Про судовий збір» від 08.07.2011, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17#Text>
4. Закон України «Про безоплатну правничу допомогу» від 02.06.2011, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text>

Сахарова Катерина Олександрівна,
старший викладач кафедри психології
та педагогіки Дніпровського
державного університету внутрішніх
справ, доктор філософії

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ
У ФОРМАТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ**

Сфера освіти відповідає за передачу соціальних знань та цінностей, накопичених попередніми поколіннями для наступних поколінь, створюючи бачення сенсу життя та розуміння шляхів майбутнього розвитку суспільства в нинішніх та майбутніх умовах. Освіта, отримана у «вищій школі», багатогранна та має економічний, політичний та культурний вплив на суспільство. Переривання навчального процесу через несприятливі умови, викликані природними чи соціальними надзвичайними ситуаціями, мають негативні комплексні наслідки.

Українські діти та молодь пережили безліч труднощів, які негативно вплинули на їхнє фізичне та психологічне благополуччя та змінили їх спосіб життя та навчання.

Найгіршими прикладами були пандемія COVID-19 та постійна російська гібридна війна – поєднання традиційних і нетрадиційних тактик задля досягнення військово-політичної перемоги.

Проте освітній процес в Україні не переривається навіть у час війни.

Таким чином, інтерес дослідників до теми освіти у кризових ситуаціях, а також створення та забезпечення нових освітніх технологій з використанням досягнень науки та технологічного прогресу очевидний.

Під терміном «академічна доброчесність» прийнято розуміти сукупність духовних цінностей, таких як чесність, справедливість, довіра,

повага та відповідальність, а також ідеалів, які повинні дотримуватися всіма учасниками науково-освітнього процесу [1]. Академічна доброчесність включає у себе забезпечення чесності та справедливості у наукових дослідженнях, викладанні та навчанні з боку вчених, викладачів та студентів.

Всі учасники науково-освітнього процесу мають поважати працю і заслуги своїх колег, бути відкритими для спілкування, відповідати за свої дії та дотримуватися прозорості у всіх сферах наукової діяльності. Академічна доброчесність забезпечує довіру суспільства до авторитету сучасної науки на всіх її рівнях, включаючи процес дослідження та отримання результатів [2].

Порушенням принципів академічної доброчесності є ряд некоректних дій будь-якого учасника науково-освітнього процесу [3]. Прикладами недобросовісної наукової поведінки є плагіат, самоплагіат, шахрайство на іспитах або підсумкових атестаціях, змова, оплата третій стороні для виконання наукової роботи, фальсифікація отриманих даних у дослідженні, недобросовісна поведінка наукових експертів, рецензентів тощо.

Усі перелічені приклади недобросовісної поведінки у науково-освітній діяльності не лише підривають авторитет сучасної науки [4], а й загрожують порушнику зняттям з розгляду дипломної роботи, дисертації, а також відрахуванням із ЗВО, аспірантури, докторантури.

Під терміном «плагіат» прийнято розуміти присвоєння наукових ідей, результатів чи текстів без коректної вказівки джерела запозичення. Плагіат є елементом неправомірної поведінки у науковій сфері. До таких форм неправомірної поведінки можна віднести науковий плагіат, підтасовування наукових відомостей, продукування псевдонаукових продуктів. Категорію наукового плагіату можна розкласти на категорії очевидного та неочевидного наукового плагіату, коли для розгляду потрібна обов'язкова участь експерта.

Поняття очевидного наукового плагіату поєднує наступні категорії:

1) присвоєння авторства елементів чужого наукового твору у частині, що стосується його форми, у власному творі;

2) запозичення елементів чужого наукового твору з використанням правил наукового цитування (вказівкою автора, назви та джерела твору), частка якого, наприклад, за обсягом перевищує 50% від загального обсягу власного твору;

3) запозичення елементів свого наукового твору (самозапозичення), частка якого, наприклад, за обсягом перевищує 70% загального обсягу нового твору.

Категорія неочевидного наукового плагіату включає у собі такі види запозичень:

1) самоплагіат;

2) мозаїчний плагіат;

3) перефразування (рерайтинг);

4) плагіат за участю «авторів-примар» [5].

Поширеність проблеми плагіату (у різних його формах) серед студентів

та аспірантів залежить від методології вивчення даного питання, при цьому багато дослідників використовують так звану методику самозвіту, тобто контролю в закладі вищої освіти наукових праць щодо плагіату. Використовуючи цю методику, дослідники отримали абсолютно різні дані про поширеність плагіату у наукових працях студентів США, Австралії, а також ряду країн Західної Європи. Так, згідно з результатами дослідження Мак-Кейба із співавторами [6] 19% дипломних робіт студентів технологічного університету містили плагіат. У дослідженні К.Ейлері [7] обсяг інтелектуального запозичення становив 26%, у роботі М.Марсдена [8] – 81%.

На жаль, у доступній нам українській літературі ми не знайшли подібних досліджень безпосередньо про здобувачів вищої освіти. Але за різними підрахунками, залежно від галузі знань, плагіат містять від 5 % до 80 % дисертаційних та кваліфікаційних робіт.

Чи можливо повністю знищити плагіат та недоброчесність в академічному середовищі? Програмне забезпечення для виявлення плагіату та стратегії покарання не змогли покласти край плагіату та ігнорують варіанти, які більш бажані з етичної точки зору (рерайт та примарні автори).

У звіті, опублікованому в зарубіжних джерелах, йдеться, що «Інтернет не винайшов плагіат в академічних колах, але полегшив його здійснення та виявлення... Країни, наприклад, США, Канада, Великобританія та Австралія вже понад десять років реалізують заходи, спрямовані майже виключно на студентів... мають показники плагіату, близького до показників таких країн, які не застосовували жодної стратегії». Інші автори запропонували різноманітні кодекси (наприклад, Маккейб, Тревіньо та Баттерфілд) та курси, засновані на позитивному підкріпленні, а не на покаранні (Ді та Джейкоб).

Робота Керролла та колег заслуговує на особливу згадку, оскільки в його основі лежить керівництво та запобігання, а не покарання; воно містить академічні дослідження та практичні посібники про те, як зменшити плагіат [9].

Які варіанти для зниження плагіату в форматі онлайн-навчання можна використовувати для учнівського середовища?

1. Робоче навантаження повинне узгоджуватись групами, що складаються з усіх викладачів, а не виконуватися ізольовано. Таким чином, члени команди будуть знати, що інші вимагають від своїх учнів, та зможуть адаптувати свої вимоги як до часу, так і до типу завдання. Подібна координація допоможе звільнити студентів від надмірного робочого навантаження та довгих письмових завдань, що сприяють плагіату.

2. Скоротити використання механічного заучування в освіті, яке, як і раніше, є основою багатьох освітніх систем. Запам'ятовування того, чого навчають, справді має основне значення для навчання, але запам'ятовування без розуміння все ще надто поширене.

3. Вимагати творчу індивідуальну роботу, яка не може бути плагіатом, тому що вона може бути створена лише розумом студента.

4. Супровід студентів протягом усього процесу створення письмової роботи, а не просто оцінка готової роботи. Під час процесу студенти можуть дізнатися, що таке плагіат, чому це погано та як його уникнути.

5. Встановити послідовні програмні норми для подання коротких робіт, які студенти встигають написати, а викладачі прочитати. Тут, як і в багатьох інших областях, діє принцип «якість важливіша за кількість». Коли всі викладачі вимагають однаково коротких та якісних робіт, студенти не схильні до стресу, викликаного необхідністю заново адаптуватися до кожного нового курсу і поспішати з виконанням роботи через брак часу.

Перелік використаних джерел:

1. Anderson MS, Shaw MA, Steneck NH, et al. Research integrity and misconduct in the academic profession. In: Paulsen MB, editor. Higher education: handbook of theory and research. New York: McGraw-Hill; 2013. p. 217–261.

2. Academicintegrity.org [Internet]. International Center for Academic Integrity, Fundamental Values Project [cited 2017 Jul 9]. Available from: <http://www.academicintegrity.org/icaai/resources-2.php>.

3. Cross M. Policing plagiarism. BMJ. 2007;335(7627):963–964. doi: 10.1136/bmj.39388.668773.47.

4. Masic I. Plagiarism in scientific research and publications and how to prevent it. Mater Sociomed. 2014;26(2):141–146. doi: 10.5455/msm.2014.26.141-146.

5. Scanlon PM, Neumann DR. Internet plagiarism among college students. J Coll Stud Dev. 2002;43(3):374–385.

6. McCabe DL, Trevino LK, Butterfield KD. Cheating in academic institutions: a decade of research. Ethics Behav. 2001;11(3):219–232. doi: 10.1207/S15327019eb1103_2.

7. Ellery K. An investigation into electronic-source plagiarism in a first-year essay assignment. Assess Eval High Educ. 2008;33(6):607–617. doi: 10.1080/02602930701772788.

8. Marsden H, Carroll M, Neill JT. Who cheats at university? A self-report study of dishonest academic behaviours in a sample of Australian university students. Aust J Psychol. 2005;57(1):1–10. doi: 10.1080/00049530412331283426.

9. Carroll, J., and C. Zetterling. 2009. Guiding Students away from Plagiarism. Stockholm: Learning Lab, Royal Technical University.